מיני פרוייקט יי״א

או - איסוף, חקירה ותהליכים כבסיס לפרוייקט שנתי (יי״ב)

<u>מאת גלעד הראל</u>

ה־ישומים, הצילומים, פלטי המחשב והמודלים שהנני מציג, הנם אוסף נרחב של התנסויות, חקירות, ותהליכים שעברתי. תחילתם עם תחילת שנה״ל הזו (בעקבות תרגיל שנתנה לנו מירית כהן-כספי), הם נקטעו למשך מספר חודשים, בעקבות עבודתי על פרוייקט גדול אחר (״המאבק על מרחב המחיה״ [1]), והתחדשו בשנית בחודש האחרון, ובמיוחד בשבועיים האחרונים , שהיו שבועות של עבודה וחשיבה אינטנסיביים. עלי לציין שאוסף זה אינו מהווה מוצר מוגמר - הוא מאגר צעדים, חלקם בכיוונים שונים מחבריהם, שיובילו אותי, בסופו של מעשה, אל ה״מאגנום אופוס״, אל הפרוייקט הגדול והחשוב של כתה יי״ב, אל סופו של תהליך ארוך ומעשיר.

ראשית, אתייחס למדיום יוצא-הדופן בו בחרתי להשתמש: המחשב (ליתר דיוק, המחשב הוא אמצעי העיבוד, בעוד שהמדפסת ומכונת הxerox הנם אמצעי הפלט). יש שיטענו כנגד המחשב, שהוא מדיום קר וטכני מדי בשביל שימוש אומנותי, יש שייענו נגד חוסר המגע הפיסי בין היוצר לחומר. ראשית, איני מקבל את הטענה הראשונה, ובאשר לשניה: בגלל טבעה של העבודה שלי, שמורכבת רובה ככולה מרעיונות אבסטרקטיים, אני מנסה לעשות שימוש במדיום ׳נייטרלי׳ חסר מטען רגשי (מבחינתי), שיעביר את המסרים בצורה הויזואלית ה׳נקייה׳ ביותר, ללא סטייה אמוציונאלית מן העיקר. עבודתי עוסקת באנליזה רציונאלית של המציאות , והמחשב, בו אני משתמש, הוא מטבעו כלי אנליטי, מה גם שהוא האמצעי הטכני הטוב ביותר למטרה הספציפית שלי.

אתייחס עכשיו לגופה של העבודה ולתהליכים שעברה, עד לנקודת זמן זו. בעבודתי, אני מתעסק בשני נושאים המתקשרים ישירות זה לזה. ניתן לאמר, שנקודת המוצא שלי היא המודל של העבודה "אנאליזה של שער הניצחון"[2]; הרעיונות שפיתחתי בעזרתה, הם היחס בין מאסה לאפס-מאסה, והיחס בין מישורים דו-מימדיים לגופים תלת מימדיים: לקחתי גוף מאסיבי, מרחבי ובעל אסוציאציה כוחנית, ובעזרת צביעתו בצבע מטאלי, ופירוקו למישורים, ניטרלתי אותו בכל המטענים שהזכרתי קודם: הגוף המאסיבי והתלת-מימדי לכאורה, הפך לסדרה של מישורים דו-מימדיים וחסרי מאסה , שצירופם מרכיב אותו. את הרעיונות האלה: המתח בין השלם וחלקיו, בין מאסה לחוסר מאסה, ובין מרחב לדו מימד, פיתחתי בכמה כיוונים . אחזור ואומר, כי כל פיתוח של הרעיונות הנ״ל, הוא בגדר התנסות וחקירה, ואין בידי עדיין את המבצר אותו אני מנסה לכבוש. אכנס כעת לעומקו של כל נסיון ואנסה להסביר את מגמתה של העבודה. "מטמורפוזה של דודקהדר לפיקסל ולהיפך"[3]: סדרה של 6 עבודות רישום בטוש פרמננט שחור. דודקהדר הנו גוף גיאומטרי תלת- מימדי (פאון/פוליהדר), המורכב מ-12 מחומשים משוכללים. פיקסל הנו מרכיב של תמונה (בד״כ נקודה או ריבוע). ככל שגודל הפיקסל עולה, כך קטנה הרזולוציה של התמונה (בהמשך אגדיר את המונח שהמצאתי ״פיקסל תלת-מימדי, ולכן ייתכן שהשימוש במילה ״תמונה״ כאן הינו מטעה) קטנה. כאשר הרזולוציה קטנה, מרכיבי התמונה תופשים מקום נכבד יותר במודעות שלנו ביחס הפוך לתמונה עצמה, עד שמגיע שלב שהתמונה נהיית חסרת משמעות וקיום. הסדרה הנ״ל, ממחישה זאת, ומבטאת את היחס בין הצורה למרכיביה, בין השלם

לחלקיו. הסדרה הנה דו-כוונית, לא רק השלם הופך לחלקיו, אלא גם הם מתאחדים לבנותו - אסור להביט על כל אחד מהם בניפרד, אלא יש לראות את היחס בינהם כסימביוזה: השלם מתקיים בגלל קיומם של חלקיו, ואלה חסרי ערך, משמעות וייחוד ללא השלם - זה מתקיים בגלל קיומו של השני, ומאפשר את קיומו של השני בגלל קיומו הוא. יישנו גם הפן של היותו של הפיקסל סטנדרטי: הפיקסל, שהוא קוביית הבניה בעולם הדו מימדי, משול לאטום של עולם התלת מימד - שניהם סטנדרטים, אחידים , אין שוני בין פיקסל לפיקסל, בין אטום לאטום, אך בקומבינציות שונות, איחודם של כל אחד מסוגי המרכיבים יוצר שלם ,ששונה, באופן קיצוני לעיתים, משלם אחר, המורכב מאותם החלקים. בכדי להדגים זאת בפשטות, אשווה בין גופי שלי לבלוק עץ, מתכת, בטון, או כל חומר אחר: שנינו מורכבים כולנו מאטומים, האטומים אצל שנינו זהים, אולם האטומים בבלוק מתכת מסודרים בקומבינציה מסויימת היוצרת מולקולות של מתכת זו או אחרת, וקומבינציית האטומים בגופי (למרות היותם זהים לחלוטין לאטומים המרכיבים את בלוק המתכת), יוצרת שלם שונה בצורה קיצונית ביותר - לפחות למראית עין, למשמע אוזן, להרח אף, לטעם לשון ולמגע יד. ז״א שהחושים הלא מזויינים לא מסוגלים לקלוט את שני פני הקיום, את השלם ואת החלקים , אלא אך ורק את השלם. המוח והאמצעים שפיתח, מנסים לחדור ולהבין את פשרו ומשמעותו של הפן השני . החיבור של אלמנטים זהים , היוצר מוצר שונה בקומבינציות שונות, נכון לגבי דברים רבים מאד, בין השאר לעצם העשייה האמנותית - הבסיסים, היחידות ההתחלתיות שמקבל כל אמן זהות (הסביבה), אך דרך הטיפול השונה, שמובילה לקומבינציה שונה של אלמנטים, יוצרת את השוני התהומי בין אמן אחד לרעהו, יש שייקח את המרכיבים שבידיו ויאחם זה לזה ביוצרו אבן טובה, ויש שייצרפם יחדיו בכדי ליצור תפוח רקוב. באמרי בתחילה כי לא הגעתי ליעדי, לדבר הסופי, אני בעצם מצהיר שלא מצאתי עדיין, את הקומבינציה המסויימת אותה אני מחפש. באותו הקשר מדברים הצמדים "העין ומרכיביה"[4] , ו"הדודקהדר ומרכיביו"[5] : הם מראים ששני עצמים (האחד- העין, שהיא דבר עדין, רך, אורגאני, ואפילו אירוטי; והשני- הדודקהדר, צורה גיאומטרית תלת מימדית: קודקודים ופאות) שונים זה מזה בצורה הקיצונית ביותר (שוני וניגוד מבחינה חושית), הם בעצם זהים , מהבחינה הזאת שהם בנויים מאותם ״חומרי גלם״ (זהות וקשר אל-חושי - אידאי - מחשבתי). שני הצמדים הם בעצם סדרה, המתחלקת לשניים, כאשר כל חלק מתחלק שוב: החלקים הגדולים הם 2 זוגות העבודות, והחלקים הקטנים הם כל תמונה מכל זוג, כאשר אחת מסמלת את התפישה החושית (בכל זוג זהו תצלום/הדפסה עם רזולוציה גבוהה), והשניה את התפישה האידאית/אנאליטית. הזוגות, החיבור בין כל תפישה משרת 2 מטרות מנוגדות לכאורה, אך קיימות בעת ובעונה אחת: להראות את הצורך בקשר בין 2 התפישות, ואת חוסר משמעות הקיום של כל אחת בנפרד, ויחד עם זאת להדגיש את העימות החמור מאד בין 2 התפישות. הרישום "מרכיבי העין"[6] מראה ביתר עוצמה את התפישה האנליטית.

הערה: חשבתי גם בכוון הורדת רזולוציה בתלת מימד, ולא רק בדו מימד כפי שעשיתי עד עתה, כדי שהפיקסלים יקבלו קיום מרחבי ודמיון רב יותר לחבריהם האטומים , אולם בגלל כל העבודה שעשיתי בכל שאר הכיוונים, לא נותר זמן לחתור גם בכיוון זה של הנהר - למעשה זוהי ״רזולוציה תלת מימדית״.

הכיוון השני בו חקרתי, היה היחס והמתח בין דו ותלת- מימד. בכיוון זה השתמשתי אך ורק בצורה גיאומטרית אחת: הדודקהדר. זה נובע ממספר סיבות: ראשית כל, בשביל להגיע לחקירה בכיוון זה של אלמנטים אורגניים או אמורפיים עלי לעבור את השלב הנוכחי, ושנית, לקחתי את הדודקהדר כסמל, או כמייצג את כל שאר הפאונים, ולאו דווקא בגלל יופיו וחשיבותו הספציפיים. העבודה הראשונה, והפחות מורכבת לתיאור והסברה, היא "מטמורפוזה של מישור-ג מישוריס למרחב"[7]

בגלל שעוד לא חקרתי וחשבתי באיזה חומר להשתמש, והנני עדיין בשלב הראשון של המחשבה על הצורה, כל עבודותיי מוצגות כמודלים עשויים בחומר אחיד-קרטון ביצוע. לכל פיאון יש מצב הנקרא "פרישה" - זהו מצב בו הגוף כולו פרוש על מישור אחד. בשינוי בין מצב הפרישה למצב ה"נורמאלי", אני מוצא עניין רב מאוד. תהליך שינוי זה מומחש בעבודה, וממחיש את התהליך, שעורר בי עניין כה גדול: באיזה שלב הופך המישור לגוף מרחבי? האם זה ברגע הקיפול הראשון? האם זה ברגע התחברות המחומשים בסוף? כיצד ניתן להגדיר את מצב הביניים ומה פשרו? כל אלה שאלות שעדיין עלי לחקור ולבדוק. העבודה השניה, היא "איחוד מישוריס למרחב - פירוק מרחב למישוריס"[8]. זוהי יציאה ברורה מן העבודה על שער הנצחון, אך עם התפתחויות גדולות. העבודה מתמקדת בפירוק המרחב למישורים, שמהווים את חלקיו. במקרה הזה מתחלקת הצורה המרחבית ל-6 מישורים, זהו מספר הפיאות (המישורים) המקסימלי שניתן לראות בבת אחת בהסתכלות על דודקהדר. הצורה של הדודקהדר מהווה רקע בכל אחד מהמישורים, חשיבותה יורדת, בשל היותה "אשלייה", שמקבלת אימות ע"י כל אחד מהמישורים. כל מחומש, המהווה מישור, מודגש בקו עבה, וכך, בגלל היות המחומשים מודפסים על חומר שקוף, בהביטינו על העבודה מכיוון מסוים, כל המחומשים - כל המישורים - מתלכדים זה עם זה ויוצרים את האשלייה של מרחב, את האשלייה של תלת מימד. בזאת תמה הסקירה של העבודות, שקיבלו פחות או יותר צורה מגובשת, אם כי מאד ראשונית; יחד עם עבודות אלה מוצגות סקיצות (כן, גם אם זה עשוי במחשב לגיטימי לכנות את זה סקיצה!) רבות, שייתכן ויובילו אותי לכיוונים רבים דומים ושונים.

הערות

1. "המאבק על מרחב המחיה" - מיצב בנושא לחץ אקולוגי ובכלל, עשוי קרשי בנין, חבלים, בד ערבי, נסורת וחול, משלב הקרנת שיקופיות וקולות רקע. 300x270x270ס"מ.
2. "פירוק של שער הנצחון" - מודל עשוי קרטון ביצוע, חוטי דייג וקרטון דופלקס. הסיבה שהוא מובא בצורת מודל, היא שהחומר ממנו הוא אמור להיות עשוי, יקר מאד, ואין ביכולתי לממן זאת לשם ההגשה הזאת. המבנה המקיף את תוכן העבודה, חסר כל קשר אליה, ומהווה תומך קישוטי. המודל בגודל 70x50x50ס"מ.
3. "פיטפורפוזה של זוזקהדר לפיקסל ולהיפך" - סדרת רישום: טוש פרמננט על נייר letter. כל רישום בגודל 22.3x28.2ס"מ.
4. "העין ומרכיביה" - 2 עבודות דו מימד, האחת עשוייה נייר צילום Kodak Polycontrast, והשניה היא הגדלת xerox של הדפסת לייזר במדפסת hp laserjet 4si ברזולוציה 300dpi. עבודה כפולה זו מהווה מחצית מסדרה בת 4 חלקים, השניים האחרים מובאים להלן בתור "הדודקהדר ומרכיביו". צילום העין נעשה על ידי.
5. "הזוזקהדר ומרכיביו" 2 עבודות בדו מימד, האחת הדפסה ישירה במדפסת לייזר (רזולוציה 600 dpi) , והשניה הגדלת xerox מהדפסת לייזר (רזולוציה 300dpi) בגודל 2x2ס"מ. צילום הדודקהדר נלקח מתוך הספר "Polyhedron Models". הצילום מהספר הועבר למחשב באמצעות scanner מסוג Easy-Options.
6. "מרכיבי העין" - עבודת רישום בעפרון קשה על נייר arches (צרפתי). הרישום הוא העתק מוגדל מאד, של אחד מחלקי העבודה "העין ומרכיביה", וזאת עשיתי ע"י העברת הדימוי לשקף, הקרנתו על הנייר בעזרת מטול שקפים, והעתקת הדימוי המוקרן. הרישום הנו בגדול משוער של 80x120ס"מ.
7. "פיטפורפוזה של מישור-בן מישוריס למרחב" - מודל בקרטון ביצוע 2מ"מ, דוגמת פרישת הדודקהדר נלקחה מהספר "Mathematical Models". גול המודל, כ-20x50x30.
8. "איחוד מישוריס למרחב" - מודל בשקפים (העבודה עצמה אמורה להעשות בפרספקס). עיבוד תמונת הדודקהדר, שתמונתו וצורת הדפסתו מפורטת לעיל, נעשה באמצעות תכנית הגרפיקה Proimage for windows- version 1.10. השקפים תלויים באויר באמצעות חוטים, כשהם מקבילים זה לזה.

בבליוגרפיה

"Polyhedron Models" by Magnus J. Wenninger (Cambridge press)
"Mathematical Models" by H.M. Cundy and A.P. Rollett (Tarquin press)